

НАВЧАЮСЯ РОЗПІЗНАВАТИ РЕЧЕННЯ ЗА ЙОГО ОСНОВНИМИ ОЗНАКАМИ

Я — учителька

Прочитай і розкажи
у класі.

Я — учитель

shutterstock
розпізнаю
складаю

- **Речення** виражає закінчену думку.
- Слова в реченні зв'язані між собою за змістом.

- 1** Прочитай текст. Кінець кожного речення позначай **зниженням голосу** і **паузою**. Полічи кількість речень.

Щодня ти ходиш до школи.
У школі тебе навчають учителі.
Вони хочуть, щоб діти вчилися
з цікавістю. Твій обов'язок —
добре вчитися.

- Запиши друге речення. Поясни думку, висловлену в цьому реченні.

- 2** Поєднайте в речення сполучення слів обох колонок. Запишіть утворені речення.

На уроці математики
Учні записали
Учителька пояснювала

у зошит умову задачі.
способи читання прикладів.
учні розв'язували приклади.

Обов'язково став у кінці кожного речення крапку.

- 3** Переставте рядки так, щоб прочитати вірш Максима Рильського. Прочитайте його для класу.

І у полі, і в ліску
мов **дівчата-балеринки**.
закружляли у танку
ці **білесенькі сніжинки**,

- На якому уроці виконують такі завдання?

- Складіть і запишіть речення, використовуючи виділені сполучення слів.

- 4** Прочитайте слова кожної групи.

1. Жовтий, люди, сонячним, колір, називають.

2. Зелений, кольором, люди, вважають, колір, життя.

3. Оранжевий, гарного, надає, колір, людині, настрою.

- На якому уроці вивчають кольори?

- Зі слів кожної групи складіть і запишіть речення.

Я — дослідник

Поміркуй і скажи, від якого слова утворилося слово **помаранчевий** (колір).

Я — дослідниця

оранжевий
помаранчевий
жовтогарячий

НАВЧАЮСЯ ПРАВИЛЬНО ВІДТВОРЮВАТИ
ІНТОНАЦІЮ РОЗПОВІДНИХ РЕЧЕНЬ

Я — учителька

Прочитай і розкажи
у класі.

Я — учитель

- Речення, у якому про щось розповідається або повідомляється, називається **розповідним**.
- У кінці розповідного речення ставиться **крапка (.)**.

- 1** Прочитай вірш Лесі Лужецької
і вивчи його напам'ять.

Цвітуть сади. Шумлять гаї.

Ці речення розповідні.

Розкажуть щось тобі й мені,
і крапку ставимо в кінці.

Я — дослідник

Поміркуй і скажи,
від якого слова по-
ходить слово **роз-
повідне** (речення).

Я — дослідниця

- Випиши розповідні речення. Поясни, чому виписані речення є розповідними.

- 2** Прочитай. Поміркуй, що спільного в цих двох уривках із віршів.

Виглянув місяць із сивих туманів.
Вечір в кожусі бредє по снігу.

Расул Гамзатов

Сяють зорі ввечері.
Ліс під снігом спить.

Марія Пригара

- Полічи, зі скількох розповідних речень складається кожний із уривків. Правильно інтонуй кожне розповідне речення.
- Запиши з пам'яті одне з розповідних речень (на вибір).

3 Прочитайте і відгадайте загадки.

1. Ходить, блудить, мандрує, мости з льоду будує.
2. Узимку, як дерева голі, він лежить, біліє в полі. А як сонце припече, він заплаче і втече.

- Складіть і запишіть розповідні речення зі словами-відгадками. Навчайтеся правильно інтонувати розповідні речення.

4 Прочитайте речення, уставляючи пропущені слова.

Поглянь, на вікні пámорозь. Уся ? розмальована білими візерунками. Це ? так її прикрасив. Ніби майстерний ? намалював чудові картини природи.

Довідка

Художник, мороз, шибка.

- Чому ці речення
- є розповідними?

Пámорозь — лід, що утворюється від водяної пари на охолоджених предметах; іній.

- Доповніть текст двома розповідними реченнями. Запишіть складені речення.

5 Прочитайте текст. Складіть і запишіть три розповідні речення про зимовий ліс.

Я заходжу в зимову лісову казку. Стоять непорúшні ялини, укриті білим снігом. Могутні дуби у святкових пухнастих шапках. А з-під них визирають кучері торішнього листа. То тут, то там біленькі стрункі берізки. І червоніють ягоди горобини (*За Галиною Демченко*).

НАВЧАЮСЯ ПРАВИЛЬНО ВІДТВОРЮВАТИ ІНТОНАЦІЮ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ

Я — учителька

Прочитай і розкажи
у класі.

Я — учитель

- Речення, у якому про щось запитується, називається **питальним**. У кінці питального речення ставиться **знак питання (?)**.

- 6** Прочитай і вивчи напам'ять вірш
Лесі Лужецької.

Куди ідеш?

Ким хочеш стати?

Питальні мусять запитати.

І ти пізнаєш їх умить:

питальний знак в кінці стоїть.

Я — дослідник

Поміркуй і скажи,
від якого слова
утворилося слово
питальне (речення).

Я — дослідниця

- Випиши питальні речення. Поясни, чому виписані речення є питальними.

- 7** Розподіліть ролі і прочитайте розмову бібліотекаря (бібліотекарки) із читачем (читачкою).

— Яку книжку ти прочитав (прочитала)?

— «Про дівчинку Наталочку і сріблясту рибку».

— Хто написав цю казку?

— Микола Трублаїні.

— Що тобі найбільше сподобалося
в казці?

— Мені сподобалось, як дівчинка
Наталочка врятувала сріблясту рибку.

- Продовжте розмову.
- Випишіть із розмови питальні речення. Поясніть, чому ці речення є питальними. Навчіться правильно інтонувати їх.

Якщо хочеш бути розумним, то навчися ввічливо запитувати і спокійно відповідати.

- Пограйтесь у гру «Постав запитання до відповіді».

Учора школярі **проводили**
свято казок?

Так,
проводили.

Так,
учора.

Так,
свято казок.

Так,
школярі.

Мудрі запитання — для розуму змагання.

- 8** Прочитайте прислів'я. Сформулюйте запитання до виділених слів за зразком.

Легідним словом і камінь розтопиш.

Мудре слово — добрий друг у біді.

Ласкаве слово — ключ до серця.

Гостре словечко коле сердечко.

Яким словом і камінь розтопиш?

- Що означають прислів'я?

- Запиши складені питальні речення і прочитай їх виразно.
- Розпитайте одне одного, які добрі слова ви говорите про своїх рідних, друзів.

НАВЧАЮСЯ ПРАВИЛЬНО ВІДТВОРЮВАТИ ІНТОНАЦІЮ СПОНУКАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ

Я — учителька

Прочитай і розкажи
у класі.

Я — учитель

інтоную

- У реченнях можуть висловлюватися різні **спонукання**: прохання, запрошення, за́клик, порада, заборона, застерéження, наказ тощо. Речення, у якому є спонукання, називається **спонука́льним**. У кінці спонукального речення ставиться **крапка (.)** або **знак оклику (!)**.

- 9 Прочитай і вивчи напам'ять вірш
Лесі Лужецької.

Слухняним будь.

Люби свій край!

Батькам завжди допомагай.

Це — спонука́льні. Тут для нас
до дії заклик чи наказ.

Я — дослідник

Поміркуй і скажи,
від якого слова
утворилося слово
спонука́льне
(речення).

Я — дослідниця

- Випиши спонукальні речення. Поясни, чому вони є спонукальними.

- 10 Прочитай речення. Які спонукання висловлені в кожному з них? Запиши речення, у якому звучить заклик.

- Дорогі друзі, будь ласка, приходьте на наше свято.
- Любіть книжку всією душею!
- Не сиди довго за комп'ютером.
- Частіше відпочивай на свіжому повітрі.

Довідка

Порада, запрошення, заклик.

- А що ти порадиш
одноліткам?

11 Прочитайте прислів'я і запам'ятайте їх, щоб доречно використовувати у своєму мовленні.

1. Добрі справи — від добрих людей. 2. Усе добре переймай, а зла уникай. 3. Хто людям добра бажає, той і сам його має. 4. Щоб тобі робили добро, роби добро іншим. 5. Живи так, щоб тобі було добре, а іншим ще краще.

- Назвіть спонукальні речення. Правильно інтонуйте їх.

**добрі люди —
добрі справи**

- Складіть і запишіть спонукальні речення, використовуючи слова **роби, живи, добрі справи**.

Людина починається з добра.

12 Зміни розповідні речення на спонукальні і запиши за зразком. Прочитай утворені речення.

Діти поливали квіти. — Діти, полийте, будь ласка, квіти.

Діти намалювали листівки.
Дідусь купив мені книжку.
Бабуся навчила мене плавати.

- Про кого йдеться в
- кожному реченні?

Звертай увагу на слова ввічливості та розділові знаки.

Хвилинка спілкування

— Я з батьками допомагаю тваринам із притулку. Їх покинули господарі.
— Нащо ти хвалишся? Добрі справи роби мовчки!
Продовжте розмову.

